

ВІДСУТНІСТЬ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ЗАХОДІВ ПРАВОВОГО ВПЛИВУ, ОКРІМ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЯК ПІДСТАВА КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ДОМАГАННЯ ДИТИНИ ДЛЯ СЕКСУАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ

Аліна Олександрівна ЗБОРЩІК,

*аспірантка,
Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Кропивницький*

Запобігання та протидія домаганням дитини для сексуальних цілей, здебільшого, здійснюється шляхом криміналізації такого протиправного діяння. Одночасно із цим, не можна залишити поза увагою те, що в Україні наявні окремі нормативно-правові акти, які сприяють подоланню негативних явищ, які утворюють загрози щодо потенційного зростання кількості випадків вчинення щодо дітей таких суспільно небезпечних діянь.

Так, заходи протидії домагання дитини для сексуальних цілей можна класифікувати таким чином:

I. За юридичною силою: 1) Конституція України (у ст. 52 визначено, що діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом [1]); 2) Кодифіковані законодавчі акти: Кодекс України про адміністративні правопорушення (у ст. 173-7 встановлено адміністративну відповідальність за сексуальне домагання, під яким визначено умисне вчинення проти бажання особи образливих, принизливих дій сексуального характеру, виражених вербально або невербально (слова, жести, рухи тіла), у тому числі з використанням електронних комунікацій [2]); Кримінальний кодекс України (ст. 156-1 передбачає кримінальну відповідальність за домагання дитини для сексуальних цілей, під яким розуміється пропозиція зустрічі, зроблена повнолітньою особою, у тому числі з використанням інформаційно-телекомунікаційних систем або технологій, особі, яка не досягла шістнадцятирічного віку, з метою вчинення стосовно неї будь-яких дій сексуального характеру або розпусних дій, у разі якщо після такої пропозиції було вчинено хоча б одну дію, спрямовану на те, щоб така зустріч відбулася [3]); 3) галузеві законодавчі акти: Закон України «Про охорону дитинства» (у ст. 10 визначено, що держава здійснює захист дитини від усіх форм домашнього насильства та інших проявів жорстокого поводження з дитиною, експлуатації, включаючи сексуальне насильство, у тому числі з боку батьків або інших законних представників дитини [4]); Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (в частині протидії сексуальному насильству як одній із форм домашнього); Закон України «Про Національну поліцію» (в частині основних повноважень поліції зокрема

щодо протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі); Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки» (щодо забезпечення захисту прав неповнолітніх осіб у кіберпросторі); Закон України «Про захист персональних даних» (щодо здійснення заходів із захисту і обробки персональних даних); 4) підзаконні нормативно-правові акти: постанова КМУ № 658 від 22.08.2018 «Про затвердження порядку взаємодії суб'єктів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству» (щодо захисту неповнолітніх від сексуального насильства, пов'язаного із домашнім насильством); II. За характером регулювання: 1) матеріальні (КУпАП, ККУ тощо); 2) процесуальні (постанови КМУ, накази МВС тощо); III. За сферою дії: 1) національні нормативно-правові акти; 2) міжнародні правові акти.

Звичайно, що наявність комплексного механізму впливу на асоціальну поведінку окремих категорій громадян, який складається із сукупності заходів різного характеру зокрема здатних якісно впливати на ранню профілактику таких суспільно небезпечних діянь не може бути недооцінена. Безумовно, регулярна профілактична робота, яка проводиться представниками правоохоронних органів у закладах освіти, контроль за діяльністю інтернет-провайдерів, реалізація соціальних та освітніх програм для дітей, батьків та вчителів, наявність цивільно-правових обмежень та можливість отримати психологічну підтримку – все це є допоміжним інструментарієм боротьби зі статевими злочинами, що вчиняються щодо дітей.

Одночасно із цим, не можна залишити поза увагою те, що саме криміналізація домагання дитини для сексуальних цілей надає можливість здійснювати більш ефективний вплив на особу, яка вчинила таке суспільно небезпечне діяння. Вказане підтверджується не тільки наявністю покарань, види та розміри яких мають забезпечувати перевиховання кримінального правопорушника, а і тим, що відомості про осіб, які вчинили статеві злочини щодо малолітніх та неповнолітніх осіб вносяться до Єдиного реєстру осіб, засуджених за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості малолітньої особи, що дозволяє своєчасно попереджати випадки рецидиву. До того ж, обов'язкова криміналізація такого протиправного діяння є вимогою Ланцаротської конвенції, яку Україна ратифікувала у 2012 році.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Закон від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
4. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>